

Szanowny Pan

B.

W odpowiedzi na Pana wniosek z dnia 04 września 2025 r. dotyczący wyjaśnienia problemu z zakresu zasad etyki i wykonywania zawodu tj. przepisu art. 8 ustawy o radcach prawnych oraz § 2 pkt 6 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego:

- 1) „czy radca prawny może prowadzić kancelarię radcy prawnego w ramach działalności nierejestrowanej (nieewidencjonowanej), o której mowa w art. 5 Prawa przedsiębiorców”,

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, mając na uwadze przedstawione we wniosku uzasadnienie pytań, informuje, że:

- 1) w ocenie Komisji, do radcy prawnego, który wykonuje zawód w kancelarii radcy prawnego, o której mowa w art. 8 ust. 1 *in principio* ustawy o radcach prawnych, a tym samym prowadzi działalność gospodarczą w rozumieniu przepisu art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, może mieć zastosowanie przepis art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, dotyczący prowadzenia tzw. działalności nierejestrowanej.

Równocześnie Komisja wskazuje, że wypowiedzi samorządu w tej kwestii nie są jednorodne, czego dowodzą m.in. publikowana na stronie OBSiL *Opinia dotycząca przepisów ustawy o radcach prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy – prawo przedsiębiorców w kontekście świadczenia usług pomocy prawnej z urzędu przez radcę prawnego w ramach działalności nieewidencjonowanej z dnia 10 lipca 2025 roku*, (zob. <https://obsil.kirp.pl/opinia-dotyczaca-przepisow-ustawy-o-radcach-prawnych-ustawy-o-podatku-dochodowym-od-osob-fizycznych-ustawy-prawo-przedsiębiorcow-w-kontekście-swiadczenia-usług-pomocy-prawnej-z-urzedu-prze/>), w której treści wyrażono zdanie odmienne, czy też zagadnienia problemowe przedstawione w publikacji pt „*Działalność prawnicza w świetle ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – prawo przedsiębiorców*” w Kwartalniku Radca Prawny, Zeszyty Naukowe autorstwa radcy prawnego dr hab. Bogusława Sołtysa,

(zob. <https://kwartalnikradcaprawny.kirp.pl/2020/01/25/dzialalnosc-prawnicza-w-swietle-ustawy-z-dnia-6-marca-2018-r-prawo-przedsiębiorcow/>)

Odnosząc się do wniosku, zauważyć należy, że określił Pan przepisy dotyczące zasad etyki lub wykonywania zawodu radcy prawnego, będące przedmiotem wniosku,

poprzez wskazanie przepisu art. 8 ustawy o radcach prawnych, a nadto przepisu art. 5 Prawa przedsiębiorców oraz wskazał Pan w uzasadnieniu pytania, m.in. że:

- a) „Prawo przedsiębiorców daje możliwość prowadzenia działalności nierejestrowanej przy spełnionych określonych warunkach, a dzięki temu daje radcy prawnemu możliwość uniknięcia ponoszenia wysokich kosztów ubezpieczenia społecznego przy niewielkich przychodach”.
- b) „Ponadto, na gruncie prawa podatkowego takie prowadzenie działalności przez radcę prawnego jest akceptowane przez Krajową Informację Podatkową, czemu wyraz dała w interpretacjach indywidualnych 0112-KDIL2-2.4011.228.2021.2.WS z 28 maja 2021 r. oraz 0112-KDIL2-2.4011.321.2021.2.IM z 30 czerwca 2021 r.”
- c) „art. 44 ust. 3 Prawa przedsiębiorców mówi o wyłączeniu pewnych rodzajów działalności spod regulacji art. 5 tego aktu prawnego. Ustawodawca nie zaliczył do nich działalności radcy prawnego”.
- d) „§ 2 pkt 6) Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego stanowi "kancelaria radcy prawnego" to "forma wykonywania zawodu [...] przez radcę prawnego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą””,
- e) Regulamin wykonywania zawodu „jest aktem niższego rzędu w stosunku do ustawy o radcach prawnych, która nie precyzuje działalności radcy prawnego”,
- f) Regulamin „jest również aktem niższego rzędu w stosunku do powszechnie obowiązującego Prawa Przedsiębiorców”,
- g) „Ograniczenie prowadzenia kancelarii w ramach działalności nierejestrowanej (nieewidencjonowanej) stawiałoby radcę prawnego w gorszej sytuacji w stosunku do innych obywateli.”
- h) „Akt niższego rzędu nie powinien pogarszać sytuacji obywatela wynikającego z aktu wyższego rzędu, bo to narusza spójność prawa”.

W oparciu o powyższe wskazał Pan, że w Jego ocenie radca prawny może prowadzić działalność radcy prawnego w formie działalności nierejestrowanej na podstawie art. 5 Prawa Przedsiębiorców.

W wyniku przeprowadzonej analizy Komisja doszła do wniosku, że na tle postawionych pytań powstają trzy zagadnienia wymagające odniesienia się do:

- a) pojęcia „kancelarii radcy prawnego”, o którym mowa w art. 8 ustawy o radcach prawnych,

- b) znaczenia definicji „kancelarii radcy prawnego” użytej w § 2 pkt 6 Regulaminu wykonywania zawodu,
- c) zastosowania do wykonywania zawodu przez radcę prawnego w jednej z form wskazanych w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, w tym przepisu art. 5 ust. 1 Prawa przedsiębiorców.

I. Ramy prawne

1. Ocena zagadnienia będącego przedmiotem odpowiedzi Komisji została dokonana z uwzględnieniem:

- a) ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 499), zwanej dalej „ustawą o radcach prawnych” lub „u.r.p.”,
- b) Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu stanowiącym załącznik do Uchwały nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), zwanego dalej „Kodeks Etyki Radcy Prawnego” lub „Kodeks” lub „KERP”.
- c) Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego (w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały Nr 917/XI/2023 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 8 marca 2023 r.), dalej „Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego” lub „Regulamin” lub „RWZRP”.
- d) Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1480), dalej „Prawo Przedsiębiorców”, „p.p.”.

2. Komisja z racji zakresu działania, formułując odpowiedź, nie podejmuje i nie odnosi się do kwestii wynikających i będących przedmiotem regulacji w innych aktach prawnych, wywołujących określone w nich skutki prawne dla obywateli podejmujących działalność gospodarczą (w rozumieniu tych ustaw) w tym z Kodeksu cywilnego, w tym art. 43¹ k.c., ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 775), w szczególności zaś z przepisu art. 15 uVAT, ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 163, w szczególności art. 20 uPDOF, czy innych aktów prawnych nakładających na obywateli obowiązki, w tym fiskalne, o charakterze publicznoprawnym.

3. Komisja zwraca uwagę, że „oprócz definicji przedsiębiorcy zamieszczonej w ustawie - Prawo przedsiębiorców w polskim porządku prawnym istnieją i nadal będą istniały legalne definicje tego pojęcia sformułowane w ustawach odrębnych, na użytek danej materii regulowanej w ustawach odrębnych (a tym samym dla szczególnych celów). Spośród wielu legalnych definicji "przedsiębiorcy" szczególnie ważną rolę odgrywa definicja zawarta w art. 431 Kodeksu cywilnego (k.c.). Definicja ta w szczególności tym różni się od definicji "przedsiębiorcy" z art. 4 ust. 1 ustawy - Prawo przedsiębiorców, że przepisy k.c. nie zawierają własnej legalnej definicji pojęcia "działalności gospodarczej", zaś definicja formułowana w tym zakresie na potrzeby k.c. w orzecznictwie sądowym (zwłaszcza w orzecznictwie Sądu Najwyższego) jest szersza niż definicja działalności gospodarczej z u.s.d.g. (a w przyszłości będzie szersza od definicji zawartej w ustawie - Prawo przedsiębiorców), gdyż w orzecznictwie tym uznaje się, że działalnością gospodarczą w rozumieniu k.c. może być również działalność niezarobkowa, o ile jest podporządkowana zasadzie racjonalnego gospodarowania . W praktyce oznacza to, że przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów k.c., zobowiązanymi do przestrzegania przepisów k.c. adresowanych do przedsiębiorców (w tym przepisów wiążących przedsiębiorców w relacjach z konsumentami), są również takie podmioty, które wykonują działalność niezarobkową, niebędącą działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 3 ustawy - Prawo przedsiębiorców, o ile działalność taka - poza innymi jeszcze cechami (takimi jak: profesjonalny charakter, prowadzenie jej na własny rachunek, powtarzalność działań oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym) - jest podporządkowana zasadzie racjonalnego gospodarowania. Przedsiębiorcami w rozumieniu k.c. mogą być również osoby wykonujące działalność nieewidencjonowaną, o której mowa w art. 5 ustawy. Wynika to ze wspomnianych wyżej odrębności pojęcia "działalności gospodarczej" na gruncie prawa publicznego i prywatnego. Tym samym okoliczność wykonywania przez daną osobę działalności uznawanej za "działalność nieewidencjonowaną" na gruncie ustawy nie może mieć wpływu na ocenę, czy jest to działalność gospodarcza w rozumieniu k.c.” (por. uzasadnienie projektu ustawy - Prawo przedsiębiorców, Druk sejmowy VIII kadencji Nr 2051, s. 44-45). „Skoro działalność określona w art. 5 ust. 1 ustawy nie jest działalnością gospodarczą, to tym samym podmiot ją wykonujący nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy - Prawo przedsiębiorców. Natomiast może on być przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów k.c. (o ile spełnia stosowne przesłanki wynikające z k.c. - zob. uwagi niżej), zobowiązanym do przestrzegania przepisów k.c. adresowanych do przedsiębiorców, w tym przepisów wiążących przedsiębiorców w relacjach z konsumentami.” (por. uzasadnienie projektu ustawy - Prawo przedsiębiorców, Druk sejmowy VIII kadencji Nr 2051, s. 44)

II. Uzasadnienie odpowiedzi Komisji w przedstawionej sprawie

1. W ocenie Komisji, dla udzielanej odpowiedzi, znaczenie mają przepisy:
 - a) art. 8 ust. 1 u.r.p., zgodnie z którym: „*1. Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce:[...].*”,
 - b) art. 8 ust. 3 u.r.p., zgodnie z którym: „*3. Radca prawny jest obowiązany zawiadomić radę właściwej okręgowej izby radców prawnych o podjęciu wykonywania zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki oraz podać adres dla doręczeń. Radca prawny ma obowiązek niezwłocznie zawiadamiać o każdej zmianie tych danych. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy wysyła się, ze skutkiem doręczenia, na adres dla doręczeń, o którym mowa w zdaniu pierwszym.*”,
 - c) art. 5 pkt 5 KERP, zgodnie z którym: „*Ilekroć w Kodeksie jest mowa o kancelarii – rozumie się przez to każdą organizacyjnoprawną formę wykonywania zawodu radcy prawnego przewidzianą w ustawie o radcach prawnych.*”
 - d) § 2 pkt 5 KWZRP, zgodnie z którym: „*Ilekroć w Regulaminie jest mowa o „kancelarii” – rozumie się przez to każdą organizacyjnoprawną formę wykonywania zawodu radcy prawnego przewidzianą w ustawie o radcach prawnych.*”
 - e) § 2 pkt 6 RWZRP, zgodnie z którym pod pojęciem „**kancelarii radcy prawnego**” – rozumie się przez to formę wykonywania zawodu we własnym imieniu i na własny rachunek przez radcę prawnego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą;”
2. Nadto, z przepisów powszechnie obowiązujących wynika, że:
 - a) Zgodnie z przepisem art. 1 p.p. ustawa określa zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie.
 - b) Zgodnie z art. 3 p.p. działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.
 - c) Zgodnie z art. 5 ust. 1 p.p. nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym kwartale 225% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym

wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2024 r. poz. 1773), i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej.

- d) Zgodnie z art. 44 ust. 1 – 3 p.p. dotyczącego działalności wymagającej wpisu do rejestru działalności regulowanej, koncesja, zezwolenie albo wpis do rejestru działalności regulowanej uprawniają do wykonywania działalności gospodarczej na terenie całego kraju i przez czas nieokreślony, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej (ust. 1). Jeżeli przepisy regulujące daną działalność gospodarczą stanowią, że wydawanie, odmowa wydania, zmiana zakresu i cofanie koncesji i zezwoleń, a także prowadzenie rejestrów działalności regulowanej należy do zadań organów jednostek samorządu terytorialnego, to zadania te są wykonywane jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (ust. 2). **Jeżeli z odrębnych przepisów wynika, że wykonywanie działalności gospodarczej wymaga uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, do działalności tej przepisu art. 5 ust. 1 nie stosuje się (ust. 3).**

3. Ustawa o radcach prawnych wskazuje na formy wykonywania zawodu radcy prawnego:

- a) w ramach stosunku pracy,
- b) na podstawie umowy cywilnoprawnej,
- c) w kancelarii radcy prawnego,
- d) oraz w spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo akcyjnej, w której skład wspólników określony jest w art. 8 ust. 1 pkt 1, 2, 3 u.r.p.¹:

4. Sformułowanie „kancelaria radcy prawnego” jest pojęciem normatywnym, które ustawodawca powiązał z wykonywaniem zawodu (art. 8 ust. 1 u.r.p.)².

¹ 1) cywilnej lub jawnej, w której wspólnikami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1874 oraz z 2019 r. poz. 730);

2) partnerskiej, w której partnerami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej;

3) komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, w której komplementariuszami są radcowie prawni, adwokaci, rzecznicy patentowi, doradcy podatkowi lub prawnicy zagraniczni wykonujący stałą praktykę na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Wykonywanie zawodu radcy prawnego w *kancelarii radcy prawnego* jest jedną z ustawowo określonych form wykonywania zawodu radcy prawnego (art. 8 ust. 1 i ust. 5 w zw. z art. 8 ust. 3 u.r.p.).

6. W starszych wypowiedziach doktryny wskazywano, że „nazwa „kancelaria radcy prawnego” (nie „kancelaria radcowska”) została prawidłowo sformułowana w ustawie, gdyż służy radcy prawnemu do wykonywania zawodu, a nie jest odrębną komórką organizacyjną dla obsługi klientów” (tak Z. Klatka w Ustawa o radcach prawnych, Komentarz, Warszawa 1999, s. 98).

7. W ustawie o radcach prawnych brak jest określenia, co należy rozumieć przez kancelarię radcy prawnego jako formę wykonywania zawodu. W doktrynie zwrócono uwagę, iż radca prawny wykonuje zawód w kancelarii jako formie jego wykonywania, samodzielnie (jednoosobowo), we własnym imieniu i na własny rachunek (tak Z. Klatka w Ustawa o radcach prawnych, Komentarz, Warszawa 1999, s. 98).

8. Warto zwrócić uwagę na:

a) kontekst historyczny nadania przepisowi art. 8 u.r.p. prawie obecnego brzmienia, na podstawie nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 22.05.1997r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 75, poz. 471) (dalej „**Nowelizacja z 1997r.**”), która weszła w życie 15 grudnia 1997 r., oraz

b) na fakt, że przed Nowelizacją z 1997 r. zawód był wykonywany:

„- na podstawie ustawy o radcach prawnych (uw. wł) i w stosunku do podmiotów w niej wskazanych w ramach stosunku pracy (stosunku służbowego) oraz na podstawie umowy zlecenia (art. 8 i 20);

- na podstawie art. 24 Ustawy o działalności gospodarczej w stosunku do podmiotów gospodarczych w zakresie ich działalności gospodarczej – w indywidualnej kancelarii oraz w spółce lub spółdzielni z udziałem radcy prawnego (adwokata)” (tak Z. Klatka w Ustawa o radcach prawnych, Komentarz, Warszawa 1999, s. 86).

Wyliczenie form wykonywania zawodu stanowiło próbę sprostania sytuacji, jaka wytworzyła się w stanie prawnym przed Nowelizacją z 1997r. oraz uwzględnienia zasadniczej zmiany zakresu wykonywania zawodu

² zob. Odpowiedź Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie wniosku dotyczącego wykonywania przez tego samego przedsiębiorcę zawodu radcy prawnego i zawodu doradcy restrukturyzacyjnego z dnia 09.12.2025r. P-09.12.2025-JCz; <https://kirp.pl/zbior-stanowisk-komisji-etyki-i-wykonywania-zawodu-do-31-grudnia-2024-roku-2/>

i ustawowych ograniczeń z tym związanych (ograniczenia te z art. 4 ust. 3³ i art. 8 ust. 2⁴, powiązane były bowiem wówczas z konkretnymi formami wykonywania zawodu). Odnośnie do wykładni językowej pojęcia „wykonywania zawodu w kancelarii lub spółce” w brzmieniu ustawy o radcach prawnych po Nowelizacji z 1997r. wskazywano, że z uwagi na niejasności wynikające z innych przepisów lub niedomówień ustawy o radcach prawnych, nie przyniesie ona satysfakcjonującego rezultatu (tak Z. Klatka w Ustawa o radcach prawnych, Komentarz, Warszawa 1999, s. 86, s. 64).

- c) Istotnym elementem zmian wprowadzonych Nowelizacją z 1997r. było uchylenie przepisu art. 24 Ustawy o działalności gospodarczej (Dz.U. 1988 Nr 41, poz. 324, z późn. zm.), który stanowił że działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy jest również świadczenie pomocy prawnej (obsługi prawnej) podmiotom gospodarczym w zakresie ich działalności gospodarczej przez adwokatów lub radców prawnych oraz przez spółki i spółdzielnie z ich udziałem (art. 24 ust. 1), zaś przez pomoc prawną (obsługę prawną), o której mowa w ust. 1, rozumie się w szczególności doradztwo, sporządzanie opinii, a także zastępstwo procesowe wykonywane przez adwokata lub radcę prawnego (art. 24 ust. 2).

9. W ocenie Komisji, wykładnia historyczna przepisu art. 8 ust. 1 u.r.p. odnośnie do rozumienia terminu „*kancelaria radcy prawnego*” nie daje rozstrzygnięcia co do

³ Po Nowelizacji z 1997 „Art. 4 [Wykonywanie zawodu]

1. Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej podmiotom gospodarczym, jednostkom organizacyjnym oraz osobom fizycznym, z wyłączeniem spraw rodzinnych, opiekuńczych i karnych. Wyłączenie to nie obejmuje występowania w sprawach karnych w charakterze pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego oraz powoda cywilnego, jeżeli są to instytucje państwowe lub społeczne albo podmioty gospodarcze.

2. Przez jednostkę organizacyjną rozumie się organ państwowy lub samorządowy, osobę prawną, organizację społeczną i polityczną oraz inny podmiot nie posiadający osobowości prawnej.

3. Radca prawny nie może wykonywać zawodu w kancelarii radcy prawnego lub w spółkach, o których mowa w art. 8 ust. 1, jeżeli jego małżonek pełni funkcję sędziego albo osoba z nim spokrewniona do drugiego stopnia lub spowinowacana w pierwszym stopniu pełni taką funkcję w okręgu sądu wojewódzkiego właściwego dla miejsca wykonywania zawodu przez radcę prawnego.

⁴ Po Nowelizacji z 1997 Art. 8 [Formy wykonywania zawodu]

1. Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce jawnej lub cywilnej z wyłącznym udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów, albo w spółce komandytowej, w której komplementariuszami są wyłącznie radcowie prawni lub radcowie prawni i adwokaci, przy czym wyłącznym przedmiotem działalności takich spółek jest świadczenie pomocy prawnej.

2. Radca prawny może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym tylko w ramach wykonywania zawodu w kancelarii radcy prawnego lub w spółkach, o których mowa w ust. 1, bez jednoczesnego pozostawiania w stosunku pracy.

prawnych desygnatów tego terminu. Uwagi wymaga, że w doktrynie wskazano, że „za kancelarię jako formę wykonywania zawodu radcy prawnego RadPrU - przynajmniej na gruncie komentowanego przepisu - uznaje tylko indywidualną działalność gospodarczą w zakresie pomocy prawnej świadczonej przez radcę prawnego.” (zob. B. Sołtys [w:] T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, wyd. 2, 2022, art. 8, Legalis).

10. Nie budzi też wątpliwości, że radca prawny wykonujący zawód ograniczony jest w wyborze formy wykonywania tego zawodu do form wskazanych w art. 8 ust. 1 i ust. 5 u.r.p. „Wyliczenie dopuszczalnych form organizacyjno-prawnych, w których radca prawny może wykonywać czynności zawodowe, ma charakter zamkniętej listy” (tak B. Sołtys [w:] T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, wyd. 2, 2022, art. 8, Legalis).

11. Mając na względzie treść art. 8 ust. 1 u.r.p. Komisja wskazuje, że przepisy wewnętrznego aktu samorządowego - Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – nie pogarszają sytuacji radcy prawnego w stosunku do przepisu Ustawy, a to z tej przyczyny, że posługujący się terminem „**kancelaria**” przepis art. 5 pkt 5 KERP, **stanowi, że rozumie się przez to każdą organizacyjnoprawną formę wykonywania zawodu radcy prawnego przewidzianą w ustawie o radcach prawnych.** Odsyła zatem do przepisów Ustawy nie nadając temu terminowi innego znaczenia, w tym nie limitując ani nie ograniczając zakresu stosowania.

12. Kodeks używa pojęcia „**kancelarii**” w postanowieniach:

- a) art. 26a⁵ dotyczącego zasad przypisania konfliktu interesów,
- b) art. 31⁶ dotyczącego prawa radcy prawnego informowania o wykonywaniu zawodu,

⁵ Art. 26a

1. Radca prawny obowiązany jest powstrzymać się od czynności zawodowych w sprawie ze względu na konflikt interesów lub znaczne ryzyko jego wystąpienia, jeśli wykonuje zawód w kancelarii wspólnie z innymi radcami prawnymi lub osobami, z którymi na podstawie przepisów prawa może wspólnie wykonywać zawód i ktokolwiek z nich znajduje się w sytuacji konfliktu interesów.

2. Radca prawny może jednak świadczyć pomoc prawną w przypadku, o którym mowa w ust. 1, wyłącznie za zgodą klienta lub osoby, na rzecz której uprzednio wykonywał czynności zawodowe oraz jeżeli przyjęte w kancelarii rozwiązania organizacyjne i techniczne zapewniają ochronę tajemnicy zawodowej, a posiadana przez radcę prawnego wiedza o sprawach innego klienta lub osób, na rzecz których uprzednio wykonywał czynności zawodowe, nie daje nieuzasadnionej przewagi. Możliwość taka wyłączona jest w sytuacjach, o których mowa w art. 28 ust. 2.

⁶ Art. 31

1. Informowanie o wykonywaniu zawodu jest prawem radcy prawnego.

2. Informowaniem o wykonywaniu zawodu jest komunikacja mająca na celu bezpośrednią lub pośrednią promocję radcy prawnego, jego wizerunku, wykonywania zawodu lub kancelarii bez względu na treść, formę lub środki komunikacji. Nie stanowi informowania o wykonywaniu zawodu przekazywanie prostych i sprawdzalnych informacji niesłużących celom promocyjnym, które:

- c) art. 36 ust. 6⁷ dotyczącego zakazu dzielenia się wynagrodzeniem z podmiotem który nie brał udziału w świadczeniu pomocy prawnej i okoliczności nie objętych zakazem,
- d) art. 50 ust. 2⁸ KERP dotyczącego kręgu podmiotów objętych obowiązkiem zachowania lojalności.

13. Komisja nie znajduje również sprzeczności pomiędzy przepisem art. 8 ust. 1 u.r.p. a § 2 pkt 5 RWZRP, który powtarza treść art. 5 pkt 5 KERP zawierając tę samą definicję, stanowiąc, że *ilekroć w Regulaminie jest mowa o kancelarii – rozumie się przez to każdą organizacyjnoprawną formę wykonywania zawodu radcy prawnego przewidzianą w ustawie o radcach prawnych.*

14. Regulamin posługuje się pojęciem „*kancelarii*” w postanowieniach:

- a) § 7 ust. 1 pkt 3, ust. 2 pkt 2 i pkt 3⁹ dotyczącego obowiązków opracowania i przyjęcia polityki barier informacyjnych w zw. z zarządzaniem konfliktem

1) umożliwiają bezpośredni kontakt z radcą prawnym lub kancelarią, w szczególności nazwa domeny internetowej lub adres poczty elektronicznej;

2) odnoszą się do usług lub wizerunku radcy prawnego i zostały opracowane w sposób niezależny, w szczególności bez wynagrodzenia.

3. Informowaniem o wykonywaniu zawodu jest także wykorzystywanie przez radcę prawnego przy wykonywaniu zawodu komunikacji pochodzącej od podmiotu zewnętrznego, lecz prowadzonej w imieniu, na rzecz lub w interesie radcy prawnego.

4. Informowanie o wykonywaniu zawodu powinno być wyraźnie oznaczone. W razie wątpliwości przyjmuje się, że komunikacja stanowi informowanie o wykonywaniu zawodu przez radcę prawnego, którego z punktu widzenia odbiorcy dotyczy lub może dotyczyć.

⁷ 6. Radca prawny nie może dzielić się wynagrodzeniem za świadczenie pomocy prawnej z osobą lub podmiotem, które nie uczestniczyły w jej świadczeniu. Zakaz ten nie dotyczy wynagrodzenia dzielonego w ramach wspólnego wykonywania zawodu, w tym podziału zysku w kancelarii, lub wspólnego świadczenia pomocy prawnej z innym radcą prawnym lub osobą, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód.

⁸ 2. Radca prawny obowiązany jest powstrzymać się od działania naruszającego obowiązek lojalności wobec radcy prawnego współpracującego z nim w kancelarii również po zakończeniu tej współpracy.

⁹ 1. Jeżeli radca prawny zamierza zarządzać konfliktem interesów poprzez stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, o których mowa w art. 26a ust. 2 Kodeksu, obowiązany jest opracować w formie pisemnej i przyjąć politykę barier informacyjnych uwzględniając co najmniej następujące zasady i dostosowując je do charakteru i warunków świadczonej pomocy prawnej: 1) sprawdzenie, czy radca prawny przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta objętego konfliktem interesów nie miał dostępu do informacji objętych tajemnicą zawodową lub dających temu klientowi nieuzasadnioną przewagę w stosunku do innego podmiotu pozostającego w konflikcie interesów; 2) zapewnienie, że radca prawny podczas świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta objętego konfliktem interesów nie ma dostępu, do informacji, o których mowa w pkt 1; 3) zapewnienie, że radca prawny podczas świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta objętego konfliktem interesów nie kontaktuje się w tych sprawach z osobami zatrudnionymi *w kancelarii* lub z nią współpracującymi, które zapoznały się lub mają dostęp do informacji, o których mowa w pkt 1; 4) zapewnienie, że radca prawny podczas świadczenia pomocy prawnej na rzecz klienta objętego konfliktem interesów nie

interesów poprzez stosowanie rozwiązań, o których mowa w art. 26a ust. 2 Kodeksu,

- b) § 15¹⁰, dotyczącego informowania o wykonywaniu zawodu,
- c) § 17¹¹, dotyczącego możliwości uczestniczenia w rankingu działalności zawodowej,

korzysta z pomocy oraz nie współpracuje z osobami, które zapoznały się lub mają dostęp do informacji, o których mowa w pkt 1.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane w szczególności poprzez: 1) uniemożliwienie radcy prawnemu dostępu do dokumentów zawierających informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1; 2) ograniczenie radcy prawnemu dostępu do systemów informatycznych *kancelarii* w zakresie umożliwiającym zapoznanie się z informacjami, o których mowa w ust. 1 pkt 1; 3) świadczenie przez radcę prawnego pomocy prawnej wyłącznie w odrębnym lokalu niż główny lokal *kancelarii*; 4) objęcie działaniami, których mowa w pkt 1–3, osób, z których pomocy radca prawny korzysta lub z którymi współpracuje, w szczególności personelu biurowego.

¹⁰ Informowanie o wykonywaniu zawodu może zawierać w szczególności następujące informacje: 1) imię i nazwisko (wraz ze zdjęciem), życiorys zawodowy, posiadane tytuły zawodowe (w tym również uprawniające do wykonywania innego zawodu zaufania publicznego), stopnie naukowe i tytuł naukowy, kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności zawodowe wynikające z dotychczasowej praktyki zawodowej, pełnionych funkcji i zajmowanych stanowisk, możliwość świadczenia pomocy prawnej w językach obcych, preferowane zakresy praktyki zawodowej, datę rozpoczęcia działalności *kancelarii* lub spółki, wykaz publikacji związanych z zawodem oraz przyznane tytuły lub nagrody związane z wykonywaniem zawodu; 2) logotyp Krajowej Izby Radców Prawnych, wskazanie prawnej formy wykonywania zawodu wraz z oznaczeniem indywidualizującym siedzibę i adres *kancelarii*, formę kontaktów z klientem (w tym komunikacji elektronicznej), zasady świadczenia pomocy prawnej, zasady kształtowania wynagrodzenia (w tym jego formy lub wysokość), nazwiska wspólników i zawody wykonywane przez nich w *kancelarii*, wskazanie osób lub spółek, z którymi radca prawny stale współpracuje, w tym również wykonujące usługi związane ze świadczeniem pomocy prawnej, wysokość sumy posiadanego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności zawodowych; 3) o wykonywaniu przez radcę prawnego innych czynności pozostających w bezpośrednim związku ze świadczeniem pomocy prawnej lub jej podporządkowanych jako świadczeniu głównemu; 4) przydatne w tworzeniu, utrzymaniu, poszerzaniu zaufania i dobrej relacji z klientem, a także pozytywnego wizerunku radcy prawnego, obejmujące w szczególności informowanie o misji, strategii i profilu działania *kancelarii*, zasadach współpracy z klientem, zasadach i trybie składania skarg lub reklamacji, udogodnieniach dla klienta; 5) o uczestniczeniu w rankingach działalności zawodowej i zajętych miejscach – jeżeli są one prowadzone zgodnie z postanowieniami Regulaminu, 6) odnoszące się do wyników finansowych *kancelarii* – jeżeli przedstawiają one rzetelnie i jasno obraz sytuacji finansowej *kancelarii* i zostały obliczone na podstawie prawidłowo prowadzonej dokumentacji finansowej *kancelarii*.

¹¹ Radca prawny lub *kancelaria* mogą uczestniczyć w rankingu działalności zawodowej, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) warunki uczestnictwa w rankingu nie mogą stać w sprzeczności z zasadami wykonywania zawodu lub postanowieniami Kodeksu. 2) organizator rankingu publicznie ogłosił o: a) tworzeniu rankingu, b) warunkach uczestnictwa, c) kryteriach klasyfikacji uczestników; 3) prawo uczestniczenia w rankingu ma każdy podmiot spełniający ogłoszone warunki; 4) definicje zawarte w warunkach uczestnictwa w rankingu oraz kryteria klasyfikacji są sformułowane jednoznacznie i nie wprowadzają w błąd ani jego uczestników ani osób zapoznających się z jego wynikami; 5) organizator rankingu musi mieć prawo niezależnej weryfikacji danych zgłoszonych przez uczestników z zachowaniem zasad poufności.

- d) § 18 ust. 1 pkt 1¹², dotyczącego kryteriów jakim powinien odpowiadać ranking działalności zawodowej.

15. Sformułowanie „*kancelaria*” użyte w Kodeksie oraz w Regulaminie są sformułowaniami definiującymi te pojęcie na potrzeby odpowiednio Kodeksu i Regulaminu.

16. Kodeks nie zawiera definicji pojęcia „*kancelaria radcy prawnego*”. Pojęcie takie objęte jest Regulaminem wykonywania zawodu, definiującym je - nadal tylko i wyłącznie na potrzeby Regulaminu - jako **formę wykonywania zawodu we własnym imieniu i na własny rachunek przez radcę prawnego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą**.

17. Regulamin używa pojęcia „*kancelarii radcy prawnego*” w postanowieniach:

- a) § 2 pkt 8¹³, na potrzeby definicji „wspólnoty biurowej”, przy czym nie ogranicza tej definicji i pojęcia wyłącznie do kancelarii radcy prawnego, lecz obejmuje nią „korzystanie w celu wykonywania zawodu przez radcę prawnego wykonującego zawód na podstawie umowy cywilnoprawnej lub w kancelarii radcy prawnego ze wspólnego lokalu i urządzeń z innym radcą prawnym lub osobą, z którą radca prawny może wspólnie wykonywać zawód, bez utworzenia spółki”;
- b) § 2 pkt 9¹⁴, na potrzeby definicji „lokalu”, przy czym nie ogranicza jej do lokalu przeznaczonego do stałej obsługi klientów przez kancelarię radcy prawnego, lecz obejmuje tym pojęciem „lokal przeznaczony do stałej obsługi klientów przez kancelarię radcy prawnego, spółkę lub we wspólnocie biurowej”;
- c) tytułu Rozdziału 2¹⁵, kształtującego obowiązek uzgodnienia zasad współpracy pomiędzy radcą prawnym a spółką świadczącymi pomoc prawną w ramach spółki,

¹² 1. Poza warunkami, o których mowa w § 17, ranking działalności zawodowej powinien odpowiadać następującym kryteriom: 1) ranking tworzony w oparciu o liczbę prawników może uwzględniać wyłącznie prawników świadczących pomoc prawną w *kancelarii*, w tym radców prawnych i adwokatów, prawników zagranicznych, prawników wykonujących zawody, z którymi prawnicy z *kancelarii* mogą wspólnie wykonywać zawód, prawników stale współpracujących z *kancelarią* w Rzeczypospolitej Polskiej oraz magistrów prawa, z wyłączeniem prawników współpracujących okazjonalnie lub osiągających większość przychodów ze świadczenia pomocy prawnej poza *kancelarią*;

¹³ wspólnocie biurowej – rozumie się przez to korzystanie w celu wykonywania zawodu przez radcę prawnego wykonującego zawód na podstawie umowy cywilnoprawnej lub w *kancelarii radcy prawnego* ze wspólnego lokalu i urządzeń z innym radcą prawnym lub osobą, z którą radca prawny może wspólnie wykonywać zawód, bez utworzenia spółki.

¹⁴ lokalu – rozumie się przez to lokal przeznaczony do stałej obsługi klientów przez *kancelarię radcy prawnego*, spółkę lub we wspólnocie biurowej.

¹⁵ Kancelaria radcy prawnego i spółka.

- d) § 14 ust. 1, określającego szczegółowe zasady dotyczące oznaczenia lokalu przeznaczonego do stałej obsługi klientów¹⁶, przy czym nie ogranicza możliwości oznaczenia takiego lokalu do obowiązku wskazania firmy lub nazwy kancelarii radcy prawnego lub spółki, lecz dopuszcza także umieszczenie w oznaczeniu lokalu imion i nazwisk radców prawnych.

18. Do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy m.in. uchwalenie regulaminu dotyczącego szczegółowych zasad wykonywania zawodu radcy prawnego (art. 60 pkt 8 lit. f u.r.p.). Z uwagi na podstawę prawną mającą swe źródło w delegacji ustawowej wynikającej z przepisu art. 60 pkt 8 lit. f u.r.p., przedmiotem regulacji Regulaminu są szczegółowe zasady wykonywania zawodu radcy prawnego. Zakresem regulacji objęte są kwestie mieszczące się w kompetencji organu samorządu radców prawnych dotyczące organizacyjnych zasad wykonywania zawodu, natomiast nie dotyczą kwestii publicznoprawnych objętych regulacją ustawową.

19. Analiza treści cytowanych powyżej postanowień Regulaminu uzasadnia stwierdzenie, że zdefiniowanie na potrzeby Regulaminu „*kancelarii radcy prawnego*” jako *formy wykonywania zawodu we własnym imieniu i na własny rachunek przez radcę prawnego prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą* nie ingeruje w ustawowo określone formy wykonywania zawodu radcy prawnego ani ich nie limituje.

20. Regulacja Regulaminu nakładająca wskazane w nim obowiązki - odnoszone do radców prawnych wykonujących zawód w jednej z ustawowo możliwych form - pozostaje także niesprzeczna z Prawem przedsiębiorców, nie ingeruje w jego treść i nie ogranicza jego treści.

21. Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców oraz zadania organów władzy publicznej w tym zakresie określa Prawo przedsiębiorców.

22. Działalnością gospodarczą, zgodnie z przepisami Prawa przedsiębiorców jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Działalność gospodarczą można podjąć w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po dokonaniu

¹⁶ 1. Oznaczenie lokalu powinno zawierać firmę lub nazwę *kancelarii radcy prawnego* lub spółki wraz z określeniem formy wykonywania zawodu, oraz wskazanie zawodu lub zawodów wykonywanych w *kancelarii radcy prawnego* lub spółce. Dopuszczalne jest również umieszczanie w oznaczeniu lokalu imion i nazwisk radców prawnych, posiadanych przez nich stopni naukowych, tytułu naukowego lub zawodowego, logo lub innych oznaczeń indywidualizujących lub wyróżniających *kancelarię radcy prawnego* lub spółkę, a także stosowanie oznaczeń w języku obcym.

wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (art. 17 p.p.).

23. Prawo przedsiębiorców unormowało również stan prawny, w którym działalność wykonywana przez osobę fizyczną nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów tej ustawy, jak również okoliczności, które wyłączają możliwość zastosowania tego wyjątku, w ten sposób że:

- a) Na gruncie **art. 5 ust. 1 p.p. *nie stanowi działalności gospodarczej*** działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym kwartale 225% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2024 r. poz. 1773), i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej. „Działalność nieewidencjonowana jest definiowana poprzez trzy przesłanki: podmiotową - odwołującą się do faktu wykonywania działalności przez osobę fizyczną; przychodową - opierającą się na zastrzeżeniu, że przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 50% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w MinWynagrU oraz formalną - wskazującą, że podmiot, który wykonuje taką działalność, w ciągu ostatnich 60 miesięcy nie wykonywał działalności gospodarczej (por. uzasadnienie projektu ustawy - Prawo przedsiębiorców, Druk sejmowy VIII kadencji Nr 2051, s. 21).” (tak G. Lubeńczuk [w:] M. Zdyb, G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichocka, Prawo przedsiębiorców. Komentarz, wyd. 1, 2019, art. 5, Legalis);
- b) W oparciu o przepis art. 44 ust. 3 p.p. jeżeli z odrębnych przepisów wynika, że wykonywanie działalności gospodarczej wymaga uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, do działalności tej przepisu art. 5 ust. 1 nie stosuje się.

24. Radca prawny decydując o wykonywaniu zawodu w formie kancelarii radcy prawnego podlega przepisom Prawa przedsiębiorców, co oznacza, że ciąży na nim obowiązek zastosowania jego przepisów. O ile zatem będziemy mieli do czynienia ze zorganizowaną działalnością zarobkową, wykonywaną przez radcę prawnego we własnym imieniu i w sposób ciągły, to znaczy działalnością gospodarczą w rozumieniu Prawa przedsiębiorców, to działalność gospodarcza może zostać podjęta w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

25. Wyjątkowo, w przypadku spełnienia przesłanek wskazanych w art. 5 ust. 1 p.p., z uwagi na ograniczoną skalę działalności, działalność wykonywana przez osobę

fizyczną nie jest traktowana jak działalność gospodarcza; jest to tzw. działalność nieewidencjonowana (nierejestrowana) – przy czym pojęcie to ma charakter pozaustawowy.

26. Wyjątek ten nie znajduje jednak zastosowania, w sytuacjach w których zgodnie z przepisem art. 44. ust. 3 p.p. za działalność nieewidencjonowaną nie może być uznana działalność, której wykonywanie wymaga uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej.

27. Komisja odnosząc się do kwestii problematyki niedopuszczalności wykonywania zawodu radcy prawnego w postaci działalności nieewidencjonowanej, z przyczyny ewentualnego uznania jej za działalność wymagającą koncesji, zezwolenia lub wpisu do rejestru działalności regulowanej, zauważa że:

- a) *Prima facie* – prawo wykonywania zawodu, które powstaje dla radcy prawnego z chwilą dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania (art. 23 u.r.p.) nie stanowi ani koncesji ani zezwolenia do prowadzenia działalności gospodarczej,
- b) prawo wykonywania zawodu, które powstaje dla radcy prawnego z chwilą dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania (art. 23 u.r.p.) nie jest również *sensu stricto* tożsame z wpisem do rejestru działalności regulowanej, rozumianego jako rejestr uprawniający do wykonywania działalności gospodarczej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) Lista radców prawnych prowadzona przez radę właściwej okręgowej listy radców prawnych zawiera informację o imieniu i nazwisku oraz numerze wpisu na listę radców prawnych,
- d) Dane wpisane na listę radców prawnych oraz dodatkowe dane obejmujące numer PESEL o ile radca prawny, go posiada, data uchwały o wpisie na listę i numer wpisu na listę, data uchwały o skreśleniu z listy, informacje o zawieszeniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, formach wykonywania zawodu i adresu do doręczeń, przekazywane są przez Krajową Radę Radców Prawnych sądom, Ministrowi Sprawiedliwości, Prokuratorowi Generalnemu, prokuratorom powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorom Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (art. 60¹ u.r.p.).
- e) Z powyższych przyczyn, w ocenie Komisji, przepisy ustawy o radcach prawnych określają zasady wykonywania zawodu radcy prawnego jako zawodu regulowanego co nie jest tożsame z prawną regulacją podjęcia przez radcę prawnego działalności gospodarczej, wymagającej zezwolenia albo koncesji.

W tym zakresie bowiem art. 41 p.p. stanowi, odnosząc się do konieczności uzyskania zezwolenia, że dotyczy to konieczności uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności gospodarczej, w zakresie określonym w odrębnych przepisach¹⁷.

28. Określenie dopuszczalności skorzystania przez radcę prawnego z przepisu art. 5 ust. 1 p.p. wymaga odpowiedzi na pytanie, czy lista radców prawnych ma charakter rejestru działalności regulowanej, o której mowa w art. 44 ust. 3 p.p., a więc czy sam wpis na listę radców prawnych jest równoznaczny i tożsamy z wpisem do rejestru działalności regulowanej (w rozumieniu art. 44 ust. 3 u.r.p.) albo że lista radców prawnych może być traktowana jako rejestr działalności regulowanej.

29. Trudność tego rodzaju przyporządkowania wynika zasadniczo z dwóch czynników, którymi są: (1) charakter listy radców prawnych, która obejmuje osoby spełniające przesłanki uzyskania takiego wpisu tj. wykonywania zawodu radcy prawnego oraz (2) charakteru wymogu wpisu do rejestru działalności regulowanej, jako warunku wykonywania działalności gospodarczej.

30. W tym kontekście Komisja stwierdza na wstępie, że lista radców prawnych prowadzona w reżimie przepisów ustawy o radcach prawnych zawiera dane o osobach, które spełniły ustawowe przesłanki uprawniające do wykonywania zawodu radcy prawnego, złożyły wniosek o wpis na listę radców prawnych, wobec których rada właściwej okręgowej izby radców prawnych podjęła uchwałę o wpisie na listę radców prawnych. Lista radców prawnych jest zatem listą osób uprawnionych do wykonywania zawodu. Wykonywanie zawodu radcy prawnego wymaga wpisu na listę radców prawnych. Komisja za istotne uznaje, że z samego wpisu na listę radców prawnych nie wynika jeszcze podjęcie ani wykonywanie „działalności regulowanej”. Zgodnie bowiem z przepisem art. 52 ust. 4 u.r.p. rada okręgowej izby radców prawnych prowadzi listy radców prawnych i aplikantów radcowskich. Rada okręgowej izby radców prawnych udostępnia na swojej stronie internetowej informacje o wpisanych na prowadzone przez nią listy radców prawnych i aplikantach radcowskich, obejmujące imię i nazwisko oraz numer wpisu na listę. Lista jest w systemie teleinformatycznym udostępniana publicznie przez okręgową izbę radców prawnych za pośrednictwem Krajowej Rady Radców Prawnych. Z uwagi na dane, które obejmuje lista ma ona charakter przedmiotowo-podmiotowy; przedmiotowo

¹⁷ Przykładowo jedynie: art. 32 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 12, stanowi, że zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej w zakresie ubezpieczeń albo w zakresie reasekuracji, zwane dalej "zezwoleń", wydaje organ nadzoru w drodze decyzji. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o transporcie drogowym, t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1490, podjęcie i wykonywanie transportu drogowego, [...], wymaga uzyskania zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego [...].

wskazuje zawód radcy prawnego osób wpisanych na listę, podmiotowo – ujawnia osoby wpisane na listę, poprzez wskazanie ich imienia i nazwiska oraz numeru wpisu na listę radców prawnych.

31. Porównując prawną sytuację związaną z wpisem na listę radców prawnych z innymi zawodami do których dostęp jest reglamentowany i wymaga spełnienia ustawowych wymogów, wskazać należy na należące do kompetencji okręgowej rady lekarskiej, przyznanie prawa wykonywania zawodu lekarza oraz że przyznanie tego prawa jest niezależne od wpisu do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą na podstawie przepisów Ustawy o działalności leczniczej, t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 450, który to rejestr prowadzony jest przez wojewodę lub okręgową radę lekarską. Lekarz, który zamierza wykonywać zawód w ramach działalności leczniczej, składa organowi prowadzącemu rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą, wniosek o wpis do rejestru. Podstawą prowadzenia rejestru jest ustawa. Rejestr jest jawny. Przepis art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2022 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 156) stanowi wprost, że działalność lecznicza jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, zaś np. art. 19a-19e ustawy o zawodzie lekarza (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 37) wskazują działalność w zakresie ustawicznego rozwoju zawodowego jako wymagającą wpisu do rejestru podmiotów prowadzących ustawiczny rozwój zawodowy. W obrębie zaś zawodów prawniczych wspomnieć należy o prawie o notariacie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1001), z którego wynika, że Minister Sprawiedliwości prowadzi rejestr kancelarii oraz do dnia 31 stycznia każdego roku ogłasza w formie obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" wykaz zarejestrowanych kancelarii.

32. Nie sposób też pominąć, że zgodnie z art. 43 ust. 1 p.p. *jeżeli odrębne przepisy stanowią, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną, przedsiębiorca może wykonywać tę działalność, jeśli spełnia warunki określone tymi przepisami i po uzyskaniu wpisu do właściwego rejestru działalności regulowanej.* W przepisie art. 43 ust. 8 p.p. ustawodawca wskazał, że to odrębne przepisy określają w szczególności warunki wymagane prawem do wykonywania działalności regulowanej oraz tryb uzyskiwania wpisu do rejestru działalności regulowanej i wykreślenia z tego rejestru. Przykładowo zgodnie z art. 26 Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, *prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2024 r. poz. 236, 1222 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 222, 621 i 622) i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, zwanego dalej "rejestrem",* czy zgodnie z art. 3 ustawy o usługach detektywistycznych, *wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie*

usług detektywistycznych jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 i 1495) i wymaga uzyskania wpisu do rejestru działalności detektywistycznej, zwanego dalej „rejestrem”.¹⁸

33. Komisja zwraca też uwagę, że w kwestii dotyczącej reglamentacji działalności gospodarczej, ustawodawca przewidział „instytucję” w postaci punktu informacji dla przedsiębiorcy (art. 44 ust. 4 u.r.p.), który powinien udostępniać listę rodzajów działalności gospodarczej wymagających uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, wraz ze wskazaniem odpowiednich aktów prawnych. Po sprawdzeniu dostępnych danych Komisja ustaliła, że:

- a) na stronie <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/066> w Serwisie informacyjno-usługowym dla przedsiębiorcy na podstronie „Kiedy przedsiębiorca potrzebuje koncesji, zezwolenia lub wpisu do rejestru działalności regulowanej”, można znaleźć m.in. informację *„W przypadku niektórych działalności gospodarczych możesz potrzebować licencji. Dotyczy to przede wszystkim firm, których prowadzenie wymaga posiadania specjalnego wykształcenia lub uprawnień do wykonywania określonych zawodów, na przykład rzeczoznawcy majątkowego, adwokata, architekta, doradcy podatkowego. W praktyce licencja ma taki sam skutek jak zezwolenie – oznacza zgodę na podjęcie i wykonywanie działalności*

¹⁸ Przykłady innych aktów prawnych, w których zawarto przepisy, które zawierają odnośnie wymogi wpisu do rejestru działalności regulowanej

- ✓ Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3; Dz.U.2025.798 t.j., ustawa z dnia 4 lutego 2011 r., rozdz. 3,
- ✓ Odnawialne źródła energii; Dz.U.2026.68 t.j., ustawa z dnia 20 lutego 2015 r.; art. 7, art. 23, art. 34,
- ✓ Zawody lekarza i lekarza dentystry; Dz.U.2026.37 t.j., ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r., art. 19(a),
- ✓ Zawody pielęgniarki i położnej; Dz.U.2026.15 t.j., ustawa z dnia 15 lipca 2011 r.; art. 75,
- ✓ Wyrób alkoholu etylowego oraz wytwarzanie wyrobów tytoniowych; Dz.U.2025.1893 t.j., ustawa z dnia 2 marca 2001 r. art. 3,
- ✓ Transport drogowy; Dz.U.2025.1490 t.j., ustawa z dnia 6 września 2001 r. art. 39(g),
- ✓ Prawo lotnicze; Dz.U.2025.1431 t.j., ustawa z dnia 3 lipca 2002 r.; art. 95(a),
- ✓ Kierujący pojazdami; Dz.U.2025.1226 t.j.; ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r., art. 85, art. 114, art. 28,
- ✓ Biokomponenty i biopaliwa ciekłe; Dz.U.2025.901 t.j., ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r., rozdz. 2(a), rozdz. 4(b), art. 4,
- ✓ Prawo pocztowe; Dz.U.2025.366 t.j., ustawa z dnia 23 listopada 2012 r., rozdz. 2,
- ✓ Prawo o ruchu drogowym; Dz.U.2024.1251 t.j. ; ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r., art. 75(a),
- ✓ Prawo komunikacji elektronicznej; Dz.U.2024.1221 | ustawa z dnia 12 lipca 2024 r., art. 6, art. 7, art. 8, art. 9, art. 10, art. 11, art. 12, art. 13, art. 14, art. 15, art. 16, art. 17,
- ✓ Prawo dewizowe; Dz.U.2024.1131 t.j. , ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. , art. 11,
- ✓ Konsumencka pożyczka lombardowa; Dz.U.2024.1111 t.j., ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r., art. 35, art. 36, art. 38, art. 39, art. 40, art. 41, art. 42,
- ✓ Przewóz towarów niebezpiecznych; Dz.U.2024.643 t.j.; ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r., art. 50,
- ✓ Środki ochrony roślin; Dz.U.2024.630 t.j., ustawa z dnia 8 marca 2013 r., art. 67, art. 25,
- ✓ Prawo telekomunikacyjne; Dz.U.2024.34 t.j., ustawa z dnia 16 lipca 2004 r., art. 10,
- ✓ Narodowy zasób archiwalny i archiwa; Dz.U.2020.164 t.j., ustawa z dnia 14 lipca 1983 r., art. 51(a),
- ✓ Usługi detektywistyczne; Dz.U.2020.129 t.j., ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. art. 3, rozdz. 3.

gospodarczej, a jednocześnie potwierdza posiadanie określonych uprawnień” (zob. <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00116>, dostęp 29.04.2026r.),

- b) równocześnie na wskazanej stronie www (zob. <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00116#5>) znajduje się także odniesienie do zakładki „Sprawdź listę rodzajów działalności gospodarczej wymagających uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, wraz ze wskazaniem odpowiednich aktów prawnych”,
- c) ta zaś kieruje do listy publikowanej na stronie https://pliki.biznes.gov.pl/biznes-pl/20250807/lista-uprawnien_08-2025.pdf, obejmującej listę podmiotów lub organów udzielających zezwolenia, koncesji, wpisujących do rejestru działalności regulowanej,
- d) lista ta nie zawiera odniesienia do ustawy o radcach prawnych, listy radców prawnych ani nie wymienia organów samorządu radców prawnych czy to jako udzielających zezwolenia, koncesji, czy wpisujących do rejestru działalności regulowanej¹⁹.

34. W ocenie Komisji lista radców prawnych nie spełnia przesłanek do uznania jej za rejestr działalności regulowanej w rozumieniu art. 43 p.p.; czyli działalność radcy prawnego – wykonywanie zawodu – nie podlega wpisowi do rejestru działalności regulowanej, o których mowa w art. 44 ust. 3 p.p., w konsekwencji czego i z tej przyczyny do radców prawnych wykonujących zawód w reżimie podlegającym co do zasady przepisom Prawa Przedsiębiorców, zastosowanie znajduje przepis art. 5 ust. p.p.

35. Mając na uwadze powyższe

- a) Zgodnie z przepisem art. 8 ustawy o radcach prawnych „kancelaria radcy prawnego” jest jedną z możliwych form wykonywania zawodu przez radcę prawnego; w którym to przepisie wymienia się wykonywanie zawodu „w kancelarii radcy prawnego” obok wykonywania zawodu *w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo akcyjnej, w której skład wspólników określony jest w art. 8 ust. 1 pkt 1, 2, 3 u.r.p.*

¹⁹ Znajdują się natomiast na tej liście jako podmioty wpisujące do rejestru działalności regulowanej m. in. Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych, Naczelna Izba Lekarska, Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, Okręgowa Izba Lekarska, Okręgowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna (zob. https://pliki.biznes.gov.pl/biznes-pl/20250807/lista-uprawnien_08-2025.pdf dostęp dnia 29.04.2026r.)

- b) Z użytego w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych sformułowania „kancelaria radcy prawnego” nie wynika, że jest to określenie tożsame w treści z wykonywaniem zawodu radcy prawnego w formie prowadzenia działalności gospodarczej w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców.
- c) Z uwagi na przepisy powszechnie obowiązujące regulujące zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym m. in. prawa i obowiązki przedsiębiorców, radca prawny który podejmuje zorganizowaną działalność zarobkową, wykonywaną we własnym imieniu i w sposób ciągły tj. stanowiącą działalność gospodarczą w rozumieniu przepisu art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, podlega reżimowi tej ustawy. Do takiego radcy prawnego ma również zastosowanie przepis art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Ocena czy spełnione zostały przesłanki jego zastosowania należą do radcy prawnego.

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych w składzie:

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek (przewodnicząca) (opracowanie),

r.pr. Andrzej Kadzik,

r.pr. Jolanta Czepe,

r.pr. Agata Gutowska,

r.pr. Karolina Pukańska-Dura,

r.pr. Rafał Rybnik,

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki,

r.pr. Jacek Zieleziński.

Przewodnicząca Komisji

Etyki i Wykonywania Zawodu

r.pr. dr Katarzyna Palka - Bartoszek